

Etika světových náboženství

Teologická etika 2
VOŠ Jabok

Mgr. Zdenko Š Širka, ThD

Obsah:

- ▶ 1. Náboženství vs. morálka
- ▶ 2. Religionistické repetitorium
- ▶ 3. Hinduismus
- ▶ 4. Budhismus
- ▶ 5. Islám

1. Náboženství vs. morálka

- ▶ Náboženství: vztah s bohem
- ▶ Roviny: ontologická a morální
- ▶ Role zkušenosti
- ▶ Otázka: jaký náboženský smysl má dobré-zlé konání, když se zohlední, že štěstí-neštěstí není výsledkem mravného konání.
- ▶ Náb. morálka – důraz na hřích
- ▶ Ambivalence morálky: Bůh dopouští zlo / ve všem lze vybudovat vztah / dědičný hřích jako osud a ne vina
- ▶ Morálka jako přirozený fenomén

„Každá morálka má prednáboženský pôvod, je súčasťou našej biologickej výbavy. Zmysel pre morálku nám umožňuje žiť a orientovať sa v spoločnosti, podobne, ako nám zmysel pre perspektívu umožňuje žiť a orientovať sa v priestore. Morálka je to, čo drží spoločnosť pohromade. Život bez morálky je ako život mimo spoločnosti, taký život hádam ani nie je možný. Náboženstvo iba vybavilo naše morálne inštinkty pojмами a vtelilo ich do príbehov a mýtov. Morálny ateista je rovnako bežný zjav ako nemorálny teista.“

Předpokládá **náboženství** morálku jako svůj základ?

Předpokládá morálka **náboženství** jako svůj základ?

3. Etika hinduizmu

- ▶ Kdo je hinduista?
- ▶ Mnohost rozdílných proudů / hinduista-Ind? / inkluzivní absolutnost (mnoho jmen, jeden bůh)
- ▶ Bohové
- ▶ Rozdělení (Aria Samaj, Brahma Samaj)

-
- ▶ Mahatma Gandhi a nenásilný odpor:
  - ▶ ● Nenásilie znamená sebaočistenie, ako je to len ľudsky možné.
  - ▶ ● Nenásilnej akcii zodpovedá presvedčujúca moc, ktorá je tým väčšia, čím väčšie je zrieknutie sa.
  - ▶ ● Nenásilie je bez výnimky nadradené násiliu.
  - ▶ ● Nenásilie nemôže byť porazené, kým násilie musí byť.
  - ▶ ● Nenásilie istotne dosiahne víťazstvo – ak sa o víťazstve môže hovoriť tam, kde sa neusiluje o porážku.
-

-
- ▶ Védismus – bráhmanismus – hinduismus
  - ▶ Brahman jako všemocná síla, která proniká svět, atman jako oživující prvek všech bytostí // Koloběh putování po smrti – samsara (5 říší) // cíl je zbavit se putování, když „atman je brahman“.
  - ▶ Koloběh je příčinou utrpení, život bez bráhmana je nebytí a utrpení / vykoupení je jenom skrze poznání a splynutí atman s brahman.
-

Konkrétní etika:

- ▶ Příroda (příroda a člověk jsou součástí vesmíru): Zem jako Matka... objímání stromů
- ▶ Zvířata: symboly bohů a oběti pro bohy (už ne) / kráva
- ▶ Manželství: od monogamii a promiskuity k zákazu mimomanželského styku, manželství dětí a spálení vdov.
- ▶ Sexualita: 4 cíle života

dharmā – náboženský zákon, který je základem života,

artha – majetek, který uspokojuje túžbu po vlastnění

kama – pôžitok, ktorý sprostredkúva pohlavná rozkoš

mokša – spása, ktorá prináša vyslobodenie človeka

-
- ▶ Politický postoj: pevnost v pravdě (tzv. pasivní odpor) / pravda je cíl, nenásilí je nástroj
  - ▶ Sociální poměry: kasty (knězi, bojovníci, obchodníci, sluhové), s tím spojené povinnosti, co s chudobou?
  - ▶ Tolerantní Indie? Ani ne.

4. Budhismus

- ▶ Ne-teistické náboženství
  - ▶ Sidhárta – příběh – osvícený
  - ▶ Cíl: vykoupení z utrpení (nirvana), pomocou:
  - ▶ vykúpenie z utrpenia (o nirvánu), čo dosahuje pomocou „štyroch vznešených právd“:
  - ▶ 1. Všetko je utrpenie (dukha): „Narodenie je utrpenie, choroba je utrpenie, smrť je utrpenie“.
  - ▶ 2. Pôvod utrpenia je v žiadosti (tršna).
  - ▶ 3. Utrpenie sa ruší odstránením žiadosti.
  - ▶ 4. K odstráneniu utrpenia vedie osemdielna cesta, kde človek zvláda: názor· myslenie· reč· jednanie· živobytie· usilovanie· pozornosť· rozjímanie
-

„Budhistické patero“:

- ▶ · nezabíjat' živé tvory
  - ▶ · nekradnúť
  - ▶ · necudzoložiť
  - ▶ · neklamat'
  - ▶ · nepiť opojné nápoje.
-
- ▶ Vývoj: mahajánska etika – mίň sobecká, cítí zodpovednosť i za utrpení celého lidství / spekulace o bozích Bodhisatvach

---

Konkrétní etika:

- ▶ příroda: teravedský buddhismus se moc nestará, pro mahajánský je příroda tak blízko jako vlastní osobnost, „nech jsou šťastné všechny tvory“
- ▶ Zvířata: zákaz zabíjení
- ▶ Vysoké ohodnocení manželů
- ▶ Sexualita: žádostivost je příčinou utrpení / askeze je cestou
- ▶ Buddha varoval před: spánkem , alkoholem a sexem
- ▶ Teravédský – celibát mnichů // mahajánský – pohl. akt jako obraz mystického spojení s božstvím
- ▶ Vysoké hodnocení práce
- ▶ Vojna: teravedský pacifismus, mahajána obranná vojna

5. Islam

- ▶ Život a dílo Mohammada
- ▶ Formální principy:
  - Korán
  - sunna a hadíth
  - právo
- ▶ Obsah: boží jedinnost – proroci – život po smrti – předurčení a fatalismus

---

5 pilířů islámu:

- ▶ šaháda - vyznání víry,
- ▶ salát - rituální modlitba,
- ▶ zakát - almužna, daň,
- ▶ saum - půst v měsíci ramadánu a
- ▶ hadždž - pouť do Mekky.

Konkrétní etika:

- ▶ Ekologické otázky?
- ▶ Manželství z lásky je samozřejmostí / středobod je výchova a plození dětí // víceženství?
- ▶ Sexualita: pozitivní, předchuť rajske blaženosti
- ▶ Rovnocennost muže a ženy?
- ▶ Politický postoj: islám jako politické náboženství
- ▶ Sociální poměry
- ▶ džihád

-
- ▶ Případné otázky, konzultace, dodatečné informace na sirka@jabok.cz

